

Barne- og likestillingsdepartementet

Fylkesmannen skal følge opp nasjonale målsettinger innen oppvekst-, samlivs-, inkluderings- og likestillingspolitikken.

Fylkesmannen utfører lovpålagte oppgaver, herunder tilsyn og klagesaksbehandling, etter bl.a. ekteskapsloven, barneloven, barnevernloven og lov om familievernkontorer med forskrifter.

Når det gjelder ivaretagelse av utsatte barn og unges rettsikkerhet er rollen som regional tilsynsmyndighet overfor barneverninstitusjonene, samt kommunenes forvaltning og oppfølging av barn og unge i barnevernet, spesielt viktig. Fylkesmannen må også ha løpende dialog og kontakt med det statlige regionale barnevernet.

I tillegg til generelle veiledningsoppgaver overfor kommunesektoren på departementets fagområder, utfører Fylkesmannen også støtteaktiviteter i form av kurs og møtevirksomhet rettet mot den kommunale barneverntjenesten.

Fylkesmannen skal fremme likestilling internt i egen organisasjon og føre tilsyn med at kommunene aktivt arbeider for å fremme likestilling på samtlige politikkområder.

Resultatområde 42 Familierett

Fylkesmannen skal behandle saker etter ekteskapsloven, barneloven, lov om anerkjennelse av utenlandske separasjoner og skilsmisser og lov om registrert partnerskap. Fylkesmannen skal informere og rettlede publikum om ekteskapsloven og barneloven, herunder om meklingsordningen. Videre skal fylkesmannen rettlede registrerte trossamfunn og livssynssamfunn med vigselsrett og livssynssamfunn med rett til å registrere partnerskap om oppgavene tilknyttet denne retten.

2.1 Ekteskapsloven og lov om registrert partnerskap

Oppdrag

Behandle saker etter lov om ekteskap og lov om registrert partnerskap, med tilhørende forskrifter

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Lover:

- Lov av 4. juli 1991 nr. 47: Lov om ekteskap
- Lov av 30. april 1993 nr. 40: Lov om registrert partnerskap

Konvensjoner:

- Nordisk familierettskonvensjon av 6. februar 1931
- Forkynning i land utenfor Norden som er tilsluttet Haagkonvensjonen av 15.11.1965
- Forkynning i et annet nordisk land i henhold til overenskomst av 26.04.1974 mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om gjensidig rettshjelp

Forskrifter:

- Forskrift om når en utenlandsk statsborger skal anses å være bosatt i Norge i forbindelse med prøving av ekteskapsvilkår gitt med hjemmel i ekteskapsloven § 7h
- Forskrift om saksbehandlingen for fylkesmannen, gitt med hjemmel i ekteskapsloven § 29
- Forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven
- [Forskrift til partnerskapsloven om prøving av vilkår og fremgangsmåte m.v. ved registrering av partnerskap](#)

Rundskriv:

- Rundskriv Q-20/2008 om ekteskap
- Rundskriv vedrørende lov om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner, samt skiftefritak etter ekteskapsloven Q-19/2004
- Rundskriv Q-18/2004 Ekteskapsloven § 7 bokstav h – dokumentasjon fra utenlandske statsborgere som ikke er fast bosatt i Norge
- [Rundskriv Q-21/2007 Ekteskapsloven § 7 bokstav h – dokumentasjon fra utenlandsk statsborger som ikke er fast bosatt i Norge](#)
- [Rundskriv Q-02/2008 om forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven](#)
- [Rundskriv Q-11/2004 om fylkesmennenes adgang til å reise sak om et ekteskap består eller ikke består](#)
- [Rundskriv Q-18/2007 om endringer i ekteskapsloven fra 1. juni 2007](#)

Arbeidsbeskrivelse

1. Behandle søknader om separasjon og skilsmisser
2. Behandle søknader om tillatelse til å få inngå ekteskap før fylte 18 år
3. Behandle saker hvor fylkesmannen får opplyst at et ekteskap kan være i strid med bigamisbestemmelsen
4. Behandle søknader om skiftefritak
5. Rettlede forstandere i registrerte trossamfunn og livssynssamfunn med vigselfrett og rett til å registrere partnerskap om oppgavene tilknyttet denne retten
6. Reise sak om ekteskapets gyldighet etter § 16a
7. Behandle klager når vigsel er nektet på annet grunnlag enn nevnt i ekteskapsloven § 13 andre ledd, jf. § 14 siste ledd
8. Behandle klage på at folkeregisteret har nektet å utstede prøvingsattest, jf. ekteskapsloven § 10 og partnerskapsforskriften § 14, annet ledd.
9. Behandle klage på at registreringsmyndigheten har nektet å registrere partnerskapet til tross for at vilkårene er prøvet, jf. partnerskapsforskriften § 21.

Rapportering

- Rapportering tas fra Ephorte

42.2 Anerkjennelsesloven

Oppdrag

Behandle søknader om anerkjennelse av utenlandske separasjoner og skilsmisser

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Lover:

- Lov av 2. juni 1978 nr. 38: Lov om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner

Rundskriv:

- Rundskriv Q-19/2004 Lov om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner, samt skiftefritak etter ekteskapsloven

Rapportering

Antall saker rapporteres fra Ephorte

42.3 Barneloven

Oppdrag

Behandle saker etter lov om barn og foreldre med tilhørende rundskriv

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- Lov av 8. april 1981 nr. 7: Lov om barn og foreldre, kap 5 og 6
- Nordisk familierettskonvensjon av 6. februar 1931
- Rundskriv Q-18/97 om barnloven
- Rundskriv Q-17/01 om reisekostnader ved samvær

Arbeidsbeskrivelse

1. Stadfeste avtaler om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær slik at de får tvangskraft, når begge foreldrene ber om det
2. Behandle saker om reisekostnader ved samvær
3. Behandle klager over avslag på opplysninger om barnet, samt krav om tap av opplysningsretten

Rapportering

Antall saker rapporteres fra Ephorte

42.5 Veiledning og informasjon

Oppdrag

Informere og rettlede kommuner og publikum om lover på familierettens område, herunder om mekling

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 4. juli 1991 nr. 47: Lov om ekteskap](#)
- [Lov av 13. august 1915 nr 156: Lov om rettergangsmåten for tvistemål](#)
- [Lov av 30. april 1993 nr. 40: Lov om registrert partnerskap](#)
- [Lov av 8. april 1981 nr. 7: Lov om barn og foreldre](#)
- [Lov av 2. juni 1978 nr. 38: Lov om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner](#)
- [Veileder Q-15/2004 om saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene og høring av barn](#)
- [Forskrift av 18. desember 2006 nr. 1478 om mekling etter ekteskapsloven og barneloven](#)
- [Rundskriv Q-02/2008 om mekling etter ekteskapsloven og barneloven](#)

Rapportering

Ingen

Resultatområde 43 EØS-avtalens finansielle ordninger

Oppdrag

Norge/EFTA og EU har inngått avtale om midler til utviklings- og investeringsprosjekter. De fleste landene som favnes av ordningen ønsker å integrere et kjønns- og likestillingsperspektiv i sine prosjekter (f. eks. om arbeidsliv, forvaltnings- og demokratiutvikling, entreprenørskap og helsetiltak). Andre land ønsker tiltak på barne- og ungdomsområdet. Ordningene tar sikte på å styrke samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene og åpner derfor for partnerskap med relevante norske partnere og aktører, herunder Fylkesmannen og kommunene. Embetene skal opparbeide kompetanse om ordningene og bidra i arbeid med å skape nettverk for aktuelle samarbeidspartnere i fylket.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- <http://www.eeagrants.org/>
- <http://odin.dep.no/europaportalen/>
- [EØS-midlene](#)

Rapportering

Ingen

Resultatområde 44 Familievern

Oppdrag

- Føre tilsyn med virksomheten ved familievernkontorene i fylket
- Avlegge minst ett tilsynsbesøk ved hvert av familievernkontorene, så ofte det er nødvendig og minimum hvert tredje år

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- Lov av 19. juni 1997 nr. 62: Lov om familievernkontorer
- [Forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven](#)
- Forskrift av 20. desember 2007 nr. 1763: Forskrift om føring av klientjournal og meklingsprotokoll ved familievernkontorene
- [Retningslinjer for fylkesmannens tilsyn med familievernkontorer, gitt av Barne- og likestillingsdepartementet 22.01.2008](#)
- [Rapport om tilsyn med familievernkontorene av 16. juni 2006 fra en arbeidsgruppe ledet av Barne- og likestillingsdepartementet](#)

Rapportering

Rapport for tilsyn med familievernkontorene gis i fylkesmannens årsrapport

Resultatområde 45 Barnevern

Fylkesmannen skal bidra til et samarbeidende og åpent barnevern med høy kompetanse og et målrettet tiltaksapparat som gir høy rettssikkerhet for barn og foreldre. Gjennom tilsynsvirksomheten skal fylkesmannen påse at barneverntjenestens virksomheter drives i samsvar med bestemmelsene i barnevernloven. Fylkesmannen skal medvirke til å gjennomføre og samordne den statlige politikken rettet mot kommunene på barnevernområdet.

45.1 Tilsyn med barneverninstitusjoner og oppfølging av og tilsyn med den kommunale barneverntjenesten

Oppdrag

Føre tilsyn og behandle saker etter lov om barnevernstjenester. Det vises i denne sammenheng blant annet til rundskriv, veiledningsmateriell m. m. som er utarbeidet til hjelp i arbeidet. Fylkesmannen skal delta sammen med Helsetilsynet i fylket i det felles landsomfattende tilsynet med kommunale tjenester for barn og unge med behov for tjenester hjemlet i kommunehelseloven,

sosialtjenesteloven og barnevernloven. Det vises til egen veileder, retningslinjer og introduksjonskurs for fellestilsynet. Barne- og likestillingsdepartementet vil ved behov videreføre revisjonslederopplæringen i 2008.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

Lover:

- Lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester

Forskrifter:

- Forskrift av 16. desember 1992 nr 1243 om fylkesmannens adgang til å ilegge kommuner mulkt ved oversittelse av fristene i barnevernloven § 6-9
- Forskrift av 27. oktober 2003 nr 1283 om godkjenning av private og kommunale institusjoner som skal benyttes overfor barn som plasseres utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven
- Forskrift av 27. oktober 2003 nr 1282 om krav til kvalitet i barneverninstitusjoner
- Forskrift av 11. desember 2003 nr 1564 om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling
- Forskrift av 12. desember 2002 nr 1594 om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon av 21. desember
- Forskrift av 18. desember 2003 nr 1659 om fosterhjem
- [Forskrift av 14. desember 2005 nr 1584 om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester](#)

Rundskriv, brosjyrer og veiledere:

- [Rundskriv Q-24/2005 Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten](#)
- [Rundskriv Q-25/2005 Barnevernet og det forebyggende arbeidet for barn og unge og deres familier](#)
- [Rundskriv Q-11/2006 B Barnvernets ansvar for mindreårige som er utsatt for menneskehandel og samarbeid med andre etater](#)
- [Brosjyre Q-1094 B/2006 Opplysningsplikt til barnevernet og barnevernets adgang til å gi opplysninger](#)
- [Rutinehåndbøker og veiledere til bruk i den kommunale barneverntjenesten, mai 2006](#)

(Rundskrivene Q-1101, Q-1102, Q-1103, Q-1104 og Q-1105)

- [Veileder om kommunale granskninger av barnehjem og spesialskoler for barn med atferdsvansker](#)
- [Veileder Q-1121/2006 Om barnevernets rolle ved mistanke om overgrep under samvær](#)

Arbeidsbeskrivelse

1. Utføre pålagte tilsyn med offentlige og private barneverninstitusjoner og private hjem som defineres som institusjoner
2. Føre tilsyn med den kommunale barneverntjeneste. Påse at kommunene utfører de oppgaver de er pålagt etter loven, herunder at de utfører tilsyn med fosterhjem, har oppnevnt tilsynsfører og utarbeidet tiltaksplaner eller omsorgsplaner for barn som er plassert i fosterhjem eller institusjon
3. Fylkesmannen skal følge nøye med i utviklingen av den kommunale barneverntjenesten og påse at kommunene rapporterer om tidsbruken i den enkelte barnevernsak og følge opp de kommuner som bryter tidsfristene herunder også de frister som er satt for forberedelse av saker for fylkes-nemndene. (Jf. Bvl § 7-10)
4. Veilede og informere kommuner om lover og forskrifter
5. Følge opp og bidra til at kommunale tverretatlige planer for forebyggende tiltak i barnevernet og andre tjenester videreutvikles
6. Koordinere og stimulere til lokale tiltak for å styrke oppvekstmiljøet i samarbeid med andre regionale statlige myndigheter
7. Behandle klagesaker og øvrige saker som barnevernloven pålegger fylkesmennene
8. Gjennomføre det landsomfattende tilsyn i 2008 i samarbeid med Helsetilsynet i fylket, jf. utsendt materiell, kurs m.m. fra BLD og Helsetilsynet

Rapportering

- Rapportering om aktivitetene på barnevernområdet i kommunene gis i halvårsrapportene som fylkesmennene oversender departementet 25. januar og 20. juli
- Årsrapport om tilsyn med oversikt over antall utøvde tilsyn i private og offentlige institusjoner, oversikt over fylkesmannens tilsyn med barneverntjenesten i kommunene, antall tilsynsobjekter totalt samt behandling av antall klagesaker på barnevernområdet jf. § 4 – 4 i lov om barnevernstjenester, sendes Barne- og likestillingsdepartementet innen 15.2. 09. Det vises i denne sammenheng til eget årsrapportskjema som skal benyttes

45.2 Fritak for taushetsplikt

Oppdrag

Behandle søknader om fritak for taushetsplikt for ansatte i barneverntjenesten

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om rettergangsmåten for tvistemål \(tvistemålsloven\) av 13. august 1915 nr 06§ 204 og § 251 jf. § 204 nr. 2](#)
- [Lov om rettergangsmåten i straffesaker \(Straffeprosessloven\) av 22. mai 1981 nr. 25 § 118 og § 230](#)

Rapportering

Antall behandlede saker rapporteres fra Ephorte

45.3 Kompetansetiltak/Informasjonsvirksomhet

Oppdrag

Informere og veilede barnevernansatte om lov, forskrifter og handlingsplaner, herunder rundskrivet om taushetsplikten og opplysningsretten i barnevernet. Oppfølging av kommunenes arbeid med etablering av internkontroll og styrking av rutiner og prosedyrer med grunnlag i internkontrollforskriften og veiledere som ble utarbeidet i 2006.

Fylkesmennene skal med utgangspunkt i "Veileder om barnevernets rolle ved mistanke om vold og overgrep under samvær" prioritere informasjon til barneverntjenesten om forholdet mellom barnevern-loven og barneloven, og barneverntjenestens ansvar og rolle i slike saker. Hovedformålet er å klargjøre og presisere barneverntjenestens ansvar og oppgaver i slike saker.

Finansiering

- Finansierte over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)
- Informasjonsmidler finansiert over Barne- og likestillingsdepartementets kap. 854, post 21

Bakgrunnsinformasjon

Lov, forskrifter, rundskriv samt rutinehåndbøker og veiledere til bruk i den kommunale barneverntjenesten utarbeidet i 2006, jf. pkt. 45.1

Rapportering

Rapportere om bruk av budsjettmidler for 2008 på kap./post 854.21 til informasjonsvirksomheten til BLD innen 1.3.2009

45.4 Biologisk opphav

Oppdrag

Gi ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling

Finansiering

Finansierte over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- Lov om adopsjon av 28.februar 1986 nr. 38 § 12

Rapportering

Ingen

45.5 Omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger - tilsyn og klagebehandling

Oppdrag

Fylkesmannen i Oslo og Akershus skal:

- Føre tilsyn med Eidsvoll omsorgssenter og det enkelte barn på senteret
- Behandle klager på oppfølgingsvedtak om oppfølging av barna mens de oppholder seg på Eidsvoll omsorgssenter

Finansiering

Øremerkede midler fra Barne- og likestillingsdepartementet til Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Bakgrunnsinformasjon

Barnevernet har fra desember 2007 overtatt omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år fra ankomst til landet frem til bosetting eller retur. Det legges opp til at omsorgssenteret og omsorgsansvaret skal reguleres i et eget kapittel i barnevernloven

Rapportering

Særskilt omtale i fylkesmannens årsrapport om tilsyn

45.6 Handlingsplan mot kjønnslemlestelse

Oppdrag

Fylkesmannen skal kartlegge omfanget av saker, erfaringer og kompetansebehov i det kommunale barnevernet knyttet til kjønnslemlestelse. Kartleggingen skal danne grunnlag for fylkesmannens anbefalinger til departementet om kompetansetiltak i det kommunale barnevernet. Fylkesmannen skal, der det er behov for det, legge til rette for at kommunene får opplæring i hvordan barnevernet skal arbeide med disse sakene

Finansiering

- Informasjonsmidler finansiert over Barne- og likestillingsdepartementets kap. 854, post 21
- Øremerkede midler finansiert over Barne- og likestillingsdepartementet kap. 854, post 21 og post 71

Bakgrunnsinformasjon

Oppdraget er omtalt i regjeringens handlingsplan mot kjønnslemlestelse (2008-2011).

Handlingsplanen inneholder tiltak som skal bidra til mer koordinert samarbeid mellom offentlige etater og sektorer og styrke kompetansen i tjenesteapparatet:

- [Handlingsplan mot kjønnslemlestelse](#)

Rapportering

Rapport skal sendes Barne- og likestillingsdepartementet på fastlagt skjema/mal i løpet av 2. kvartal 2008 når det gjelder omfang av saker. Fylkesmannen skal i løpet av 3. kvartal rapportere sine anbefalinger om kompetansetiltak til departementet, om det er satt i gang tiltak, eventuelt hvordan tiltakene er tenkt fulgt opp

Resultatområde 46 Universell utforming

Oppdrag

- Gi råd og veiledning til kommunene om hvordan universell utforming kan implementeres i planarbeid og tjenester.
- Følge opp relevante tiltak i Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne: Plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder (2005-2009).
- Spre kunnskap om virkemidler og finansieringsordninger som er knyttet til handlingsplanen.
- Sørge for at universell utforming er kjent og blir praktisert innen egen forvaltning. Ivareta prinsippene ved kjøp av varer og tjenester.

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om offentlig anskaffelser av 01.01.07 § 6](#)
- [Veileder: Universell utforming i offentlig anskaffelser \(www.shdir.no/deltasenteret\)](#)
- [Forskrift om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven av 01.04.05](#). For mer informasjon, se: [T-1170 Konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven](#)
- [St.meld. nr. 40 \(2002-03\) Nedbygging av funksjonshemmende barrierer](#)
- [Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne: Plan for universell utforming innen viktige samfunnsområder \(2005-2009\)](#). Se også: [www.universell-utforming.miljo.no](#)
- [Rundskriv T- 5/99 Tilgjengelighet for alle](#)
- Veileder: Universell utforming - tilgjengelighet for alle. Generelle og spesielle finansieringsordninger. Veilederen oppdateres årlig. Se [www.shdir.no/deltasenteret](#).

Resultatkrav

- Ha sørget for at universell utforming brukes strategisk som virkemiddel for bedre tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Rapportering

- Rapportere på resultatkrav og iverksatte tiltak i årsrapporten

Resultatområde 48 Likestilling

Oppdrag

- Tilsyn og kontroll med at kommunene aktivt arbeider for å fremme likestilling på alle politikkområder, og at det blir redegjort for aktiviteten, og som arbeidsgiver aktivt arbeide for likestilling ved eget embete
- Veiledning om hva aktivitets- og redegjørelsesplikten innebærer

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov om likestilling mellom kjønnene, § 1 a](#)
- Ot.prp. nr. 6 (2001-2002) om endringer i likestillingsloven , jf. Ot.prp. nr. 77 (2000-2001)
- [Brev fra Barne- og familiedepartementet av 09.08.04](#)
- [Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven \) § 48, nr. 5](#)
- [Likestillingsveileder for kommunesektoren](#)

Resultatkrav

- Se til at tiltak som gjennomføres på de politikkområdene fylkesmannen har ansvar for også fremmer likestilling, herunder det som omfatter arbeidsgiveransvaret ved det enkelte embete
- Sikre at forvaltningsvedtak gjennomføres i samsvar med likestillingsloven

Rapportering

Redegjøre i årsrapporten hvordan aktivitetsplikten gjennomføres, og peke på utfordringer framover og hvordan de kan møtes